

DÉLMAGYARORSZÁG

76. évfolyam, 28. szám
1986. február 3., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Beszélgetni nehéz

Koccintani, kupát emelgetni könnyebb. Ahhoz nem kell gondolkodni, fogalmazni, szavakkal bibelődni. Sőt, figyelni sem kell a másik életére, ritkán megvillanó őszinteségére. Persze, van kivétel is. Amikor csendes poharazgatás mellett oldódik a napi hajszá szorítása, és barátságos nyugalom költözik helyébe. De aki kocsmajáró ember, tudja, manapság nem ez divatozik. Inkább a „lökjük le, hadd ártsón!” Melleleg szólva, érdemes volna már egyszer azon is tündönni, mitől érzik olyan unalmasnak fiatal emberek az életüket, hogy egyetlen jó ötletük támad, gyerünk berügni! Vajon tényleg unatkoznak, s reménytelen jó dolgukban nem tudnak mit csinálni, nem úgy mint mi?

Tudóskörökben járatos-otthonos férfiú árulta el múltkoriban, hogy ő bizony nem szeret ismerősökkel utazni a vonaton. Mert akkor beszélgetni kell, és nem tud fontos könyveket olvasni. Pedig külfországiakból hozott beszélgetéseinek emlékeit még évekkal később is idézgeti, amit olyan emberekkel folytatott, mint honfitársai. Am tapasztalni, hogy az *elkülönülés* nem csupán tudósainkat jellemzi, szélesebb körben lehetséges csöppnyi hazánkban. Valaki minap is arról ábrándozott, bár lenne olyan jelentős személyiség, mint mások, kikről okulásunkra megírják lapjaink, ha átmennek egyik városrészből a másik kerületbe, netán „leutaznak egy megyeszékhelyre”. Ilyenkor azután találkozik, meghallgat, hozzászól, de természetesen hogyan is maradna ideje csak úgy beszélgetni, nemfőnökkel. Pedig emberi közelségbe a beszélgetések visznek, hiszen az ünnepélyes találkozások után a hétköznapok jönnek.

A doktornő egész nap gyereksírás és nevelő célzatú szülői ordítóások közepette rendel, csoda, hogy ki nem fut a házból. Olykor még az is előfordul, hogy az anyuka tenyere ösztönzi üvöltésre csemetéjét, mert így tán hamarabb sorra kerülnek, gondolja... Hová tűnt már a hajdani tiszteletteljes figyelem, gyógyító nyugalom, ami az orvos munkájához tartozott. Így azután a beszélgetéseket is *elhagytuk valahol*, a beszélgetést, ami már pusztán *önmagában* is könnyített a betegre. Nincs erre ma idő, hiszen a rendelő telis-tele várakozókkal, kinek lenne kedve és mersze próbára tenni türelmüket? Mi, városiak, állandó időzavarban is vagyunk. Ha megbetegszünk sincs ez másként, sőt, akkor még türelmetlenebbek leszünk. Egyszer még rám török az ajtót — jósolja gyöngéink tudója.

Beszélgetni nehéz — hirdette címében is egy közelmúltban megjelent könyvecske, amely hívók és más nézetűek párbeszédét kutatta. Példáért igazán nem kell a szomszédokhoz mennünk, eléggel találkoztunk társadalmi közéletünk közelmúltjában. Történelmünk nagyon keserves leckékkal adta tudtunkra az együttélés parancsoló szükségét. Addig már eljutottunk, s ez nem csekélység, hogy tisztelegéssel vizsgálhatjuk a párbeszéd lehetőségét, sőt gyakorolt kezdő szakaszát. Ezredéves történelmünk tanúsága szerint mifelénk soha sem volt egyszerű — vallásba, politikai eszmékbe, üdvtanokba — hívók és nem hívók együttélése. Valahogy mindig nehezen túrtuk meg azokat, akik ugyan erősen hasonlítanak ránk, csak másként látják a világot. Mostanság mintha valami lassú változás indult volna, sok izgalommal persze, de *tanuljuk* az együttélést zöld hajú tinikkel és világmegváltó értelmiségiekkel.

Talán még a közös ügyekről is szót ejtünk, s lassan, araszolva kerülgetjük előítéletek és félelmek aknamezőit. Eljutunk vajon egymáshoz, vagy megrekedünk felúton? Ehhez még a mai zöldfüléknek is lesz mondandójuk — felnőtként is.

A nyolcvanas évek felén túlhaladva jövőnket legalábbis változékonyan, sőtét és világos orcájának véve, döntő tényező a *nemzeti szótértés*. Nagy dolgokat nem lehetett soha fél szívvel csinálni; ebben meg egyezik magánélet és közügy. Márpedig ami a század második felében történik Kelet-Európában, az a szocializmus eszméje szempontjából is, nemzetünk szempontjából is létfontosságúnak mondható. Ennek a *köznapi változatát* kell folyton újra megbeszelnünk. Ha csupán a képviselői választásra és a lakóhelyi fejlesztési hozzájárulásra tekintünk, már nyilvánvaló a párbeszéd szükségét. Kifogást persze keresni sem kell, magától adódik, ki miért nem tehetett többet. Sajna, a haladást eredmények mutatják, amelyekhez mindannyian szükségeltetünk, *egyértértők és támaskodók*, valamennyien. A közeljövő sem ígér mást, ott is olyan feladatok tornyosulnak, amelyeket óhatatlanul meg kell beszélünk, valamiként társadalmi méretekben, és alkalmasint településenként is. Elegendő példaként a környezetvédelemre és az energiakarékosságra utalni.

Igaz, nyomban szükséges egy gyakori félreértést is tisztázni. Tudniillik nem kioktatásról, nevelő célzatú utasításokról lenne szó, hanem beszélgetésről. „Már úgy kezdődik a nap, hogy háromnegyed hétkor nevelnek a rádióban” — háborog jogosan ismerősöm. Beszélgetni valóban nehéz, hagyományja se sok van mifelénk a türelemnek, de ez sem indokolja a helyébe tolatkodó egyoldalúságot. Megint csak reményeink hordozója — a nyolcvanhatos év...

Trásér László

Falu – város – kertváros

A Tisza (igaz) gyöngye

„Falu az csak kérem” — vágtá hozzánk a megdönthetetlennek vélt igazságot Berci bá, a postás, s mi elégedett lélekkel hallgattuk a minősítést. „Földszintes ott minden ház, a cipőt meg le tépi a sár” — érkezett rövid indoklás is, amit persze öröm volt elhinni a gázvár tövében, a rókusai állomásig nyújtózó sinek mellett. Hiszen ott emelet is akadt, gyárak is zakatoltak, ami ugyebár az ipart méricskélő, százalékokkal dobálózó évtizedben igencsak nagy rangot adott. De ott a Tisza túloldalán... Hogy liget is van meg uszoda?

„Falu az kérem...” — kaspzkodott a málo vakolatba a rövid mondat, s mi szentül hittük, Újszegeden megáll így az idő.

Falu volt valóban? A Szeged útikönyv szerzője — bár évszázadokra visszatekint — erről más véleményt formált:

„Újszegedet 1550 körül Királicának hívták, Zápolya János feleségének, Izabella királynénak volt a birtoka. A hódoltság után katonai közigazgatás alá került, és a Bánáthoz tartozott. 1779-ben Torontál megye egy részét képezte. A szőregi uradalomhoz tartozó Újszegedet 1781-ben Szeged város bérbe vette... Újszeged 1796-ban lett mezőváros, 1880-ban pedig Szegedhez csatolták.”

Most itt állok tanácstalanul. Emlékeket gyomlál a frissen szerzett tudás, a látvány pedig — mintalakótelep, milliókat érő villák, ró-

zsadombi mosolyok — szakértőhöz utal. Beszéljen inkább ő. Egy városrésztől pedig az mondhat legtöbbit, aki egész városban gondolkodik. Tehát *Takács Máté*, Szeged főépítész.

„Fogalmazzunk talán így: 1965, a nagyobb fejlesztések megkezdése előtt falusias viszonyok uralkodtak a Tisza bal partján. Az Odesszai körút környékén ugyan épült korábban néhány nagyobb intézmény, de ez az összképen nem sokat változtatott. Amikor azonban a hatvanas évek során kiépült a közműhálózat, csatorna, gáz- és vízvezeték is került a föld alá, leletette a város a további fejlesztés alapjait.

S ahogy akkoriban illet, nagy állami lakásépítési program formálta városossá ezt a környéket. Odessza lakótelep első házait még 1962 —64 között alapozták, s 1975-ig mintegy 2 ezer új otthonba költözhettek be a lakók.”

Itt állunk meg egy pillanatra. A ma kertvárosnak tartott Újszeged is kapott tehát panelt, lakóteleppel büszkélkedhet, de itt a büszkeség szót nem kell idézőjelbe tenni. Legalábbis én még nem találkoztam olyan itt lakóval, aki Eszaki városi, vagy makkosházi panasz-özönnel kritizált volna. De miért is tenné? Ha körbenézünk mai panelvilágunkban, itt valóban „mintalakótelep” épült, néhány százméteres körzetben bölcsödétől az iskoláig, ABC-től a vendéglőig, szolgáltatóháztól a fürdőig, a ligetig megtalálható

minden, s a Belvárossal „minta-tömegközlekedés” köti össze.

De Újszeged nemcsak Odesszából áll...

„Tovább emelték a városrészt rangját az új intézmények. A nemzetközi hírű biológiai és gabonakutató, az egyetem létesítményei, a Sportcsarnok, az uszodanegyed, a Kőjál-székház, a pártiskola, amelyek csak néhányat említek a sorból. S persze azok a magán- és társasházak, amelyek az ország többi részében is példaként szolgálhatnak.”

*

Ha Szeged a Tisza gyöngye, Újszegedre igazán illik az igazgyöngy. Tehát semmi gond, semmi panasz?

„Ilyet csak az állíthat, aki nem barangolta még be Eszaki-Újszeged sáros utcáit, nem tudja hány ház lakói panaszkodnak a csatornák hiánya miatt. Mert a közműhálózat viszonylagos fejlettsége a nyolcvanas évek közepére újra a fejlődés gátjává vált a Középfasoron kívül eső területeken. A Rózsa Ferenc sugárúton elkészült ugyan a főgyűjtő, de legalább még két-három hasonlótl kellene építenünk, hogy nyugodtan tervezhesük a távolabbi jövőt. Egyelőre úgy néz ki, a VII. öt-éves tervben erre nem lesz pénz. Mint ahogy az igazán nagy állami lakásépítkezések is elkerültek a városrészt. Az idő persze nem áll meg — 1988-ban átadják a SZOT 350 fémhelyes gyöngyüdjét, hamarosan elkészül az olajipar munkásszállója,

amelyben fizioterápiás vizgyógyászati rendelés is lesz. Tervezik a biológiai kutató bővítését, s talán megkezdődik egy 500 diáknak otthont adó egyetemi kollégium építése is.”

Idáig jutottunk a jövő tervezésében, amikor egy új, legalábbis számomra új nevet hallottam: *Marostói lakótelep*. Mivel gondolom sok olvasónk felteszi a kérdést, vajon ez hol lehet, máris elárulom — az OTP-Délép összefogással épülő panel magánházak negyed kaptak ezt az elnevezést. S amiért indokolt a név — néhány éven belül valóban lakótelepi méretűvé nyújtózkodik ez a terület, mivel az építkezés itt nem áll le. Sőt, a terv szerint háromszintes kistársasházak is kerülnek erre a vidékre.

„Újszegeden állt elő az a speciális helyzet, hogy az itt lakók nem az építkezések leállításától, hanem folytatásától félnek. Attól tartanak, elveszik a kertváros jelleg. A magunk módján mi szeretnénk megakadályozni a túlzott urbanizációt, de bizony az Odesszai körúton belül szép lassan jogos az aggodalom. Az itteni terület viszont annyira értékes, hogy adminisztratív úton sokáig nem köthetjük meg az építési szándékozót. Hiába, nagyon sokan akarnak újszegedi polgárok lenni.”

Ezen persze én sem csodálkozom. A Bal fasoron sétálva bizony nagyon hangosnak tűnik a Cserepes sor felé zötykölődő villamos.

Bátyi Zoltán

